

STIMULAREA ACTIVITĂȚII DE ÎNVĂȚARE A STUDENȚILOR: CONTINUITATE ȘI INOVAȚII

Elena ZOLOTARIOV, conferențiar universitar, doctor
Maria MIHAILOV, lector superior universitar
(Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți)

The Summary

In this material we are referring to the priorities of the university education quality standards that been recently elaborated. This refers to the active involvement of the student in the educational s. creating the possibility of monitoring their own learning and accountability for learning outco-

The material speaks of the details of the experiment run by the authors of the article in the context oportunities to optimize the performance of the teaching curriculum subjects for year I and II stu- undergraduate level at „A. Russo» State University of Balti.

The results of the investigation show the possibility of increasing learning abilities by introducing ting of continuous assessment of learning performance.

Keywords: „training through education” teaching model, learning ability, student's performance

Ultimele decenii se regăsesse multiple lucrări consacrate modelului de învățământ, care ajută educabililor ezvolte plener potențialul individual, asigurându-le dreptul fundamental la o educație de calitate [2].

Apreciind ca fiind deosebit de progresivă ideea propusă, credem că aplicarea ei la etapa învățământului sitar implică angajarea personalului didactic într-un demers care să le ofere studenților un fundament de ni, capacități vitale de autoeducație, pentru a-i ajuta să facă față încercărilor de zi cu zi și provocărilor mileniu.

În special, acest demers va trebui să accepte și să transpună în plan practic dezvoltarea unor aptitudini ase pentru societatea modernă, precum sînt capacitățile viitorului profesionist de: a prevedea și influența

schimbările; a gândi critic și a exprima opțiuni; a identifica și rezolva probleme; a da dovadă de creativitate, imaginație și inventivitate; a manifesta preocupare de comunitate, țară, de mediul înconjurător. Așadar, se impune o reorientare a învățării în funcție de dinamica exigențelor sociale și evoluțiile previzibile ale viitorului.

Dacă există un remediu pentru atingerea acestui scop, el constă, după noi, în felul în care îi pregătim pe tineri pentru a învăța pe parcursul întregii vieți. Această cerință față de personalul didactic, sintetizată în postulatul „a învăța să înveți de-a lungul întregii vieți”, este încă în curs de asimilare. Într-adevăr, ar trebui ca toate evaluările, toate examenele și concursurile studenților să aibă *deschidere spre aut. învățarea continuă*, bazată pe *aut. educație* și pe satisfacerea trebuințelor persoanei care învață, extinsă de-a lungul întregii vieți, astfel încât să devină modul ei de a fi, de a munci și de a se adapta al omului într-o societate a cunoașterii.

În realitate, însă, lăsăm la întâmplare acest domeniu al formării universitare, ceea ce nu poate contribui la obținerea rezultatelor dorite în dezvoltarea personalității viitorilor specialiști.

O soluție ar fi schimbarea de mentalitate în raport cu ceea ce se poate face în contextul predării disciplinelor curriculare, spre a forma complet studentii, punându-le în funcțiune în același timp mintea și sufletul. Credem, că doar un asemenea gen de predare – a oricărei materii – ar putea servi drept premisă pentru că tânărul om să dorească și să fie capabil de a învăța pe parcursul întregii vieți.

Problema constă în felul în care asigurăm în procesul de predare construirea special orientată a practicii de actualizare a „autenticului uman în om”. Întrebarea este, cum putem să dăm inteligență emoțiilor studentului în raport cu învățătura și să-i readucem în actualitate realitatea umană în toată plinătatea dimensiunilor ei spiritual-sufletești-corporale.

Importantă este, cel mai adesea, capacitatea numită „inteligență emoțională”, care include autocontrolul, zelul, perseverența și capacitatea de automonitorizare în procesul de învățare. Toate aceste aptitudini, potrivit studiilor științifice, pot fi insuflate studenților, fapt care le va acorda o șansă mai mare în raport cu propriile competențe și demersul de formare proprie, independent de potențialul intelectual primit pe linie genetică [1].

Să sperăm, că va veni timpul, când programele universitare vor include în mod obișnuit studierea conștiinței de sine, autocontrolului și empatiei, artei de a asculta și a coopera – calități care permit veritabila autodefinire și dobândirea subiectivității și paternității propriilor acțiuni inteligente ale studentului.

Din perspectiva instituirii permanenței învățării și a controlului de către student a rezultatelor acesteia prin mijloace de apreciere oportune și sistematice în raport cu performanțele reale, în decursul a mai mult de două decenii am demarat un experiment, unele episoade ale căruia le vom reflecta în cele ce urmează.

Scopul experimentului a fost nu doar acela de a spori capacitatea de învățare a studenților, ci și de a recrea mediul de instruire, transformându-l în unul mai uman, astfel încât diverși oameni să-și poată manifesta cele mai bune calități care îi vor aduce la succes.

Astfel, că învățarea a fost acceptată ca și activitate comună a cadrului didactic și a studentului, direcționată spre autorealizarea și dezvoltarea calităților personale ale educabililor, în procesul studierii oricărei discipline curriculare.

S-a pornit de la premisa, că există o relație între progresele studentului în autoafirmare și autorealizare în raport cu materia de studiu și creșterea motivației pentru învățare, aceasta favorizând sporirea succeselor academice ale viitorului specialist.

Experimentul s-a desfășurat în contextul predării disciplinelor universitare („Știința educației”, „Educația moral-civică”, „Pedagogia familiei și planificarea familială”, „Teoria și metodică muncii educative”, „Bazele teoriei și metodicii educației fizice” ș.a.), implicând un număr considerabil de promoții studențești din cadrul Facultății de Pedagogie, Psihologie și Asistență socială a Universității „Alec Russo” din Bălți.

În calitate de cea mai importantă condiție pentru stimularea activității de învățare a studenților a fost înaintat principiul armonizării celor două componente indisolubile:

- construirea unui proces educațional integrat, realizat într-un mediu favorabil pentru înțelegerea și însușirea gândirii reflexive, care motivează studentul să învețe activ, trăind bucuria cunoașterii prin explorare și descoperire;
- evaluarea continuă care conduce spre autoevaluarea adecvată și asumarea de către studenți a responsabilității pentru alegerile făcute și deciziile luate în procesul de instruire.

Ideea a fost, că doar în acest spațiu pot fi asigurate oportunitățile pentru cultivarea autonomiei și autodefinirii în raport cu activitatea de învățare și formarea profesională de succes a studentului.

Am admis că reușita acestei strategii de predare – învățare - evaluare depinde în mod esențial, deși nu exclusiv, de stabilitatea în fața stresului și abilitatea „educabilului” de a ține piept problemelor emoționale legate de învățătură. Practica demonstrează, că cerințele legate de procesul didactico-formativ universitar generează în multe cazuri tensiunea psihică a studenților, mai ales când este atinsă imaginea lor. Prevenirea și diminuarea situațiilor stresante prin maniera de predare a disciplinelor de studiu devine deosebit de actuală, având în vedere

debut nereușit la învățătură poate aduce daune enorme sănătății emoționale a viitorului absolvent.

Pe acest fundal demersul de predare în cercetarea noastră este focusat pe formarea atitudinii pozitive la învățare, ea ajungând să fie resimțită de student nu ca obligație apăsătoare, o constrângere de care ar să se elibereze, ci ca mod de a trăi și a deveni, sprijin și sursă de soluții și satisfacții.

La aceasta se adaugă preocuparea de a trezi curiozitatea educabililor, ajutându-le să obțină credință în e proprii, să se convingă că pot înfrunta de sine stătător dificultățile învățării. Modificarea scopurilor, irirea priorităților și delegarea de responsabilități în procesul de instruire reprezintă proceduri relevante pentru reducerea presiunilor exercitate asupra studentului, facilitându-i declanșarea speranței, menținerea unui simț de control și deci al confortului psihic.

Așadar, atenția demersului experimental se concentrează pe educație, ultima fiind acceptată drept temelie a instruirii – „instruire prin educație” (C. Rogers).

Pornind de la ideea că instruirea reprezintă „procesul continuu de reconstrucție a experienței” persoanei învațată (Dj. Dewey, G. Kerschensteiner) accentul în formarea studenților este plasat nu pe studierea materiei învățământ, ci pe constituirea unor noi atitudini și tipuri de comportament prin activități practice, prin fundarea studenților în diverse forme de activitate. Din această perspectivă, strategia relevantă pe care ne presupune valorificarea multiplelor tipuri de inteligență, care influențează modul de a învăța al studentului (Gardner, 2006). Misiunea profesorului constă în crearea situațiilor educative și stabilirea interacțiunii didactice afective, orientate spre dezvoltarea calității de subiect și autoactualizarea personalității studentului în procesul de instruire. Diversificarea procedurilor didactice asigură crearea unui mediu comunicativ favorabil pentru participarea activă a studentului în procesul instructiv, ceea ce permite atât pedagogului, cât și celui care învață să se dezvolte permanent cunoștințele dobândite.

În aceste condiții, hărțile cognitive ale disciplinelor de studiu se subordonează unor interacțiuni ce vizează comportamentul studentului definit prin: a ști, a face, a fi, urmărindu-se trecerea de la *a ști ceva* la *a face ceva* și la *a fi* posesorul cunoștințelor. Confruntat cu o sarcină complexă, studentul se vede nevoit să interacționeze autonom cu mediul înconjurător dat: să analizeze situația pentru a percepe obiectivul, să facă bilanțul surselor susceptibile de a atinge obiectivul, să mobilizeze și să-și administreze eficient toate abilitățile comunicative, antrenându-și aptitudinile și deprinderile formate și care sînt la moment operaționale, favorizând abilitatea studentului de a fi subiectul propriei învățări.

Vom remarca în acest sens semnificația deosebită a modalităților de evaluare a calității învățării din perspectiva studentului, acesta fiind implicat în procesul de învățare, în primul rând, într-un permanent și complex proces de autoevaluare.

Pe parcursul orelor de curs profesorul obișnuiește studenții să-și aprecieze propria muncă în baza normelor/indicatorilor, făcându-i publici în debutul predării oricărei discipline, și scoate, în felul acesta, tensiunile din procesul de evaluare. În cazul unei relații sănătoase și sincere între studenți și profesor autoevaluarea achizițiilor de învățare devine realistă și mai motivantă decât evaluările pilotate de profesor. Studentul însuși devine capabil de apreciere onestă și sinceră a efortului pe care l-a depus (ori nu l-a depus) pentru asimilarea materiei, proiectându-și și evaluările personale în vederea îmbunătățirii performanțelor obținute.

Asemenea rezultate, în prezenta cercetare, derivă din efectele introducerii metodelor alternative de evaluare (elaborarea de jurnale reflexive, acumularea de portofolii, monitorizarea învățării prin elaborarea hărților cognitive etc.), care stimulează motivarea către învățare, în special, motivația interioară (învățătura devine importantă pentru satisfacerea necesităților de cunoaștere, obținerea succesului, realizare), făcând astfel educația mai apropiată studentului.

În acest context, experiența ne sugerează concludent existența relației dintre obținerea progreselor academice ale studenților și beneficiile evaluării continue a rezultatelor învățării, prin atribuirea unui indicator numeric individual – rating.

Rating (engl.) – notă, o caracteristică numerică a unei imagini calitative: situație estimată a credibilității și personalității. Există tot mai multe dovezi că, spre deosebire de scara tradițională de control, sistemul rating are anumite avantaje:

- asigură posibilitatea controlului curent al reușitei academice;
- permite determinarea nivelului de pregătire al fiecărui beneficiar al cursurilor de formare;
- reflectă prin nota curentă și finală (exprimată în puncte) volumul muncii depuse de student;
- sporește obiectivitatea aprecierii rezultatelor învățării;
- nu admite subiectivismul – studentul este apreciat conform anumitor criterii;
- permite reflectarea transparentă a rezultatelor activității de învățare;
- creează condiții pentru o competiție sănătoasă, întrecere cinstită între studenți;
- remarcă situația de alegere, care permite studentului să se manifeste conform posibilităților și intere-

„selor sale, iar titularului de curs – să asigure tratamentul individual și creșterea calității procesului de învățământ;

- permite aprecierea muncii independente suplimentare a studenților, favorizându-le dezvoltarea unor calități ca independența, autoorganizarea, autodisciplinarea [3, 4, 5].

Apreciind ca fiind foarte valoroase beneficiile remarcate în cercetări, admitem că înțelegerea faptului cum să introducem sistemul ratingului în procesul didactic va permite crearea unei ferestre de oportunități pentru valorificarea multiplelor potențialități ale studentului pe segmentul capacității de învățare și de dezvoltare a personalității integre. Motivul este că la baza sistemului de evaluare prin metoda ratingului stă un complex de stimuli de natură să sporească succesele academice ale studenților. „Ratingul performanței studentului” contribuie la formarea personalității integre, grație implicării studentului în activitatea de instruire, socială și personală, interrelaționării cu alți oameni, atingând lumea interioară a celui care învață, insuflându-i sentimentul de responsabilitate și de încredere în forțele proprii.

La aceasta se adaugă și efectele dezvoltative generate de funcționarea de bază ale tehnologiei ratingului:

- 1) *publicitate* – anunțul imediat al rezultatelor și plasarea lor în jurnalul special al grupei academice;
- 2) *transparență* (deschidere) – demonstrarea deschisă a rezultatelor studenților, controlul calculării punctajului;
- 3) *activism* – studenții se autoactivează pentru îndeplinirea diverselor forme de activitate;
- 4) *valoarea* dreptului studentului de a-și demonstra achizițiile dobândite;
- 5) *variabilitatea* – cadrul didactic are dreptul să corecteze regulile și scările de obținere a punctajului, introducând recompense suplimentare;
- 6) *democratism* – punctele se câștigă de persoana care învață în conformitate cu scara, elaborată pentru toți studenții;
- 7) *caracter analitic* – controlul curent impune analiza rezultatelor, în scopul promovării de succes de mai departe a studenților.

Limitele restrânse ale articolului nu permit caracterizarea desfășurată a problemei abordării procesului de instruire prin lentilele sistemului ratingului. Aici vom remarcă doar faptul că controlul prin aplicarea tehnologiei ratingului, în formula de care ne conducem în proiectul de față, implică nu atât cunoștințe stricte și clare ale domeniului disciplinei curriculare. Ea are ca obiectiv evaluarea și exercitarea abilității de a rezolva o problemă într-un context dat, conform unei programe de aplicare precis determinate, aptitudinea studentului de a mobiliza și a integra un set coerent de resurse în vederea rezolvării într-un anumit context a situațiilor-problemă, identificate în contextul materiei de studiu.

Datele cercetării noastre sugerează concludent, că introducerea sistemului ratingului în procesul de învățământ universitar facilitează actualizarea potențialului studenților de a deprinde fundamentele autocontrolului, conștiinței sociale și a capacității de administrare a relațiilor în mediul academic.

Ratingul personal arată cât de mult din acel potențial a acumulat educabilul, sub forme ce se pot traduce în abilități aplicabile practic. Acum putem demonstra acest fapt în mod științific: dacă în procesul de instruire îi ajutăm pe studenți să-și sporească conștiința de sine și încrederea în sine, autocontrolul și capacitatea de administrare a relațiilor și să-și dezvolte responsabilitatea, răsplata lor nu va consta doar într-un comportament îmbunătățit, ci și în performanțe academice măsurabile.

Într-adevăr, introducerea sistemului ratingului ca și element integrativ al demersului de predare a determinat îmbunătățiri ale reușitelor academice ale studenților, după cum denotă rezultatele testelor de evaluare și mediile semestriale. În plus, datele experimentului demonstrează, că tehnologia prezentată asigură o muncă sistematică, maximum motivată, atât a studenților, cât și a cadrului didactic. Aceasta se confirmă prin faptul, că în condițiile aplicării sistemului ratingului se reduce situația de stres, instruirea devine personal orientată, se exclude orice umilire a personalității studentului, fapt care îl stimulează pentru o muncă conștiincioasă în decursul întregii perioade de instruire.

Privită din această perspectivă, evaluarea prin metoda ratingului se convertește într-un instrument, prin care studentul învață să învețe, să-și proiecteze și să-și dirijeze învățarea.

Sperăm, ca rezultatele prezentului experiment să contribuie la lărgirea ariei cercetărilor în domeniu, să aducă noi evidențe pentru problemele deja cunoscute ale practicii formării specialiștilor cu studii superioare.

Referințe bibliografice

1. Goleman, Daniel. Inteligența emoțională. Ediția a III-a. – București: Curtea Veche, 2008. 430 p. ISBN978-973-669-520-9

2. Psihopedagogia centrată pe copil. – Chișinău: CEPUSM, 2008.
3. Курачицкая Анжела. Рейтинговая технология стимулирования учебной деятельности младших школьников. In: Învățătorul modern, nr. 5 (9), 10/11, 2010, p. 30-32.
4. Паранова Г.К., Гришина Н.Ю. Формирование успешности учащихся средствами рейтингового контроля. In: Школьные технологии. 2003, nr. 6, p. 94-99.
5. Русских Г.А. Технология рейтингового обучения. In: Дополнительное образование. 2004, nr. 12, p. 3-7.